

Nr 108

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99); given Stockholms slott den 10 mars 1967.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändring i familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99).

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL

Sven Andersson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås förbättrade familjebidragsförmåner för värnpliktiga, civilförsvarspliktiga, vapenfria tjänstepliktiga m. fl. Enligt förslaget höjs familjepenningens maximibelopp till 12 kr. för dag för hustru och till 6 kr. för dag för annan familjemedlem. Vidare föreslås höjning av näringsbidrag och begravningsbidrag samt förmånligare regler för behovsprövning av familjepenning och bostadsbidrag.

Förslag

till

Förordning om ändring i familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99)

Härigenom förordnas, att 6 §, 14 § 4 mom. samt 15 och 19 §§ familjebidragsförordningen den 29 mars 1946¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

6 §.

Familjepenning utgår för familjemedlem som omnämnes i 3 § med högst nedanstående belopp för dag:
Kronor

1) För hustru och frånskild hustru ävensom — därest värnpliktig icke sammanlever med hustru eller hustrun, med vilken han sammanlever, är arbetsoförmögen — för annan familjemedlem, som förestår hemmet åt värnpliktig med hemmavarande familjemedlem under 16 år 9:—

2) För annan familjemedlem över 16 år än som avses under 1) 4:70

3) För annan familjemedlem under 16 år än som avses under 1) 4:15

När synnerliga skäl därtill äro må efter särskilt medgivande, enligt vad i 39 § stadgas, familjepenning för värnpliktigs moder, som förestår hans hem, utgå med högst 9 kronor för dag, oaktat den värnpliktige icke har hemmavarande familjemedlem under 16 år.

Familjepenning utgår för familjemedlem som omnämnes i 3 § med högst nedanstående belopp för dag:
Kronor

1) För hustru och frånskild hustru ävensom — därest värnpliktig icke sammanlever med hustru eller hustrun, med vilken han sammanlever, är arbetsoförmögen — för annan familjemedlem, som förestår hemmet åt värnpliktig med hemmavarande familjemedlem under 16 år12:—

2) För annan familjemedlem än som avses under 1) 6:—

När synnerliga skäl därtill äro må efter särskilt medgivande, enligt vad i 39 § stadgas, familjepenning för värnpliktigs moder, som förestår hans hem, utgå med högst 12 kronor för dag, oaktat den värnpliktige icke har hemmavarande familjemedlem under 16 år.

¹ Senaste lydelse av 6 och 19 §§ se 1963:112 samt av 14 § 4 mom. och 15 § se 1962:674.

14 §.

4 m o m. Bidrag må utgå med högst *tjugufem* kronor för dag. Vid bestämmande av bidragets storlek skall hänsyn tagas till det genomsnittliga normala driftsöverskott företaget kan beräknas lämna under den värnpliktiges tjänstgöring och dennes möjligheter att av inkomsterna från företaget bidra till den anlitade arbetskraftens avlönande.

4 m o m. Bidrag må utgå med högst *fyrtio* kronor för dag. Vid bestämmande av bidragets storlek skall hänsyn tagas till det genomsnittliga normala driftsöverskott företaget kan beräknas lämna under den värnpliktiges tjänstgöring och dennes möjligheter att av inkomsterna från företaget bidra till den anlitade arbetskraftens avlönande.

15 §.

Därest hinder — — — tjänstgöring (tjänstgöring i en följd).

Näringsbidrag enligt denna paragraf må beviljas med högst *tjugufem* kronor för dag.

Näringsbidrag enligt denna paragraf må beviljas med högst *fyrtio* kronor för dag.

19 §.

Har familjemedlem, som avses i 3 § a) och b), avlidit och ägde den värnpliktige vid tiden för dödsfallet uppbära familjepenning för familjemedlemmen, skall begravningsbidrag tillerkännas den värnpliktige. Begravningsbidrag må utgå jämväl till annan värnpliktig, som kan anses vara i behov av sådant bidrag. Begravningsbidrag utgår med *ettusen-tvåhundra* kronor för hustru, med vilken den värnpliktige sammanlevde, och med *sexhundra* kronor för annan familjemedlem.

Har familjemedlem, som avses i 3 § a) och b), avlidit och ägde den värnpliktige vid tiden för dödsfallet uppbära familjepenning för familjemedlemmen, skall begravningsbidrag tillerkännas den värnpliktige. Begravningsbidrag må utgå jämväl till annan värnpliktig, som kan anses vara i behov av sådant bidrag. Begravningsbidrag utgår med *tvåusen* kronor för hustru, med vilken den värnpliktige sammanlevde, och med *ettusen* kronor för annan familjemedlem.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1967.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 10
mars 1967.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändring i familjebidragsförordningen* och anför.

Gällande bestämmelser om familjebidrag finns i familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99, omtryckt 1960: 152) och i familjebidragskungörelsen den 29 mars 1946 (nr 101, omtryckt 1960: 153). Familjebidrag utgår under tjänstgöring vid krigsmakten och civilförsvaret samt under vapenfri tjänst. Bidragsformerna är familjepenning, bostadsbidrag, näringsbidrag, sjukbidrag och begravningsbidrag. Bidragen utgår i princip efter behovsprövning. De är med undantag för näringsbidragen undantagna från beskattning. I detta ärende behandlas frågor om storleken av familjepeningen, näringsbidraget och begravningsbidraget samt om behovsprövningen av familjepenning och bostadsbidrag.

Familjepenning utgår för i första hand hustru och barn men kan också utgå för föräldrar och husföreståndarinna samt undantagsvis för annan anhörig. I familjebidragsförordningen bestäms familjepeningens maximibelopp för olika kategorier av familjemedlemmar. Maximibeloppen har höjts vid olika tillfällen i ungefärlig proportion till stegringen av livsmedelskostnaderna. Genom beslut av 1960 års riksdag (prop. 1960: 33, L²U 7, rskr 137) utgick fr. o. m. den 1 juli 1960 familjepenning för hustru och fränskild hustru samt i vissa fall för familjemedlem som förestod hemmet med högst 7: 20 kr. för dag och för annan familjemedlem över resp. under 16 år med högst 4: 30 kr. resp. 2: 90 kr. för dag. I prop. 1963: 70 föreslogs med utgångspunkt i den fortlöpande stegringen av livsmedelskostnaderna och höjningen av levnadsstandarden en uppräknig av de år 1960 fastställda beloppen med i genomsnitt ca 25 %. Sedan riksdagen bifallit propositionen (L²U 33, rskr

142), har familjepenningens maximibelopp för de förut angivna kategorierna av familjemedlemmar fr. o. m. den 1 juli 1963 utgjort resp. 9 kr., 4: 70 kr. och 4: 15 kr. för dag.

Bostadsbidrag utgår i första hand för bestridande av kostnader för familjebostad högst med belopp som svarar mot de faktiska kostnaderna.

Vid bestämmande av familjepenning och bostadsbidrag för hustru, med vilken den tjänstgöringsskyldige sammanbor, samt för hans barn och adoptivbarn under 16 år, som står under hans vårdnad, skall s. k. *normerad behovsprövning* tillämpas. Bestämmelser härom finns i 14 § familjebidragskungörelsen och innefattar regler om i vad mån inkomster i familjen skall inverka på familjebidragsbeloppen. Bestämmelserna innebär i huvudsak följande. Den inkomst från civil anställning som den tjänstgöringsskyldige får behålla under tjänstgöringen skall dras av från familjebidraget i den mån den överstiger en fjärdedel av den normala inkomsten. Har hustrun arbetsinkomst är en fjärdedel av inkomsten, dock minst 300 kr., avdragsfritt belopp, medan överskjutande del med hälften dras av från familjebidraget. Har den tjänstgöringsskyldige eller familjemedlem, för vilken bidrag kan utgå, inkomst av kapital, skall hänsyn inte tas till sådan inkomst annat än i den mån inkomsten överstiger 200 kr. för månad eller, om avdrag skett för arbetsinkomst, 100 kr. för månad. Överskjutande del dras av med hälften. Minderårigt barns inkomst liksom vissa andra inkomster kan även påverka familjebidragets storlek enligt anvisningar som försvarets civilförvaltning utfärdar.

Näringsbidrag enligt 14 § familjebidragsförordningen är ett bidrag för upprätthållande av ett företag under tjänstgöringen och utgår jämsides med familjepenning och bostadsbidrag. Förutom denna bidragsform finns också näringsbidrag enligt 15 § familjebidragsförordningen för återupptagande av ett nedlagt företag. Näringsbidraget är i båda formerna maximerat till 25 kr. för dag.

Begravningsbidrag utgår för vissa familjemedlemmar som avlidit under den bidragsberättigades tjänstgöring. Sådant bidrag utgår för hustru, med vilken den bidragsberättigade sammanlevde, med 1 200 kr. och för annan familjemedlem med 600 kr. Som förutsättning för bidrag gäller att vederbörande hade rätt till familjepenning för den avlidne vid tiden för dödsfallet.

Genom beslut av 1966 års riksdag fastställdes en ny ordning för de värnpliktigas utbildning m. m. (prop. 1966: 106, L²U 48, rskr 271). Kungl. Maj:t har i anslutning härtill den 3 juni 1966 (nr 432) utfärdat lag om ändring i värnpliktslagen den 30 december 1941 (nr 967). Ifrågavarande riksdagsbeslut grundades i huvudsak på förslag som avgetts av 1960 års värnpliktsutredning i betänkandet SOU 1965: 68. I utredningens uppdrag ingick att föreslå de förändringar i systemet för de värnpliktigas förmåner som påkal-

lades av framlagda förslag rörande utbildningen. Utredningen skulle där-
emot inte behandla den allmänna nivån på de värnpliktigas ekonomiska för-
måner. Sistnämnda uppgift åligger 1965 års försvarsutredning.

Värnpliktsutredningens förslag om en anpassning av de värnpliktigas för-
måner till den nya utbildningsordningen har närmare redovisats i prop.
1966:106 (s. 86). Värnpliktsutredningen föreslår att värnpliktiga med lång
grundutbildning kompenseras genom ytterligare premier. Till värnpliktiga
som genomgår grundutbildning till befäl föreslår utredningen att utbild-
ningspremie skall utgå utöver tjänstgöringspremien. Utredningen föreslår
i samband därmed delvis nya grunder för beräkning av utbildningspremi-
erna. Vidare föreslår utredningen att ekonomisk kompensation för olägen-
heter i samband med repetitionsutbildning skall ges de värnpliktiga i form
av höjda penningbidrag, vissa premier och ökade familjebidragsförmåner.
I fråga om familjepennings maximibelopp ansluter sig utredningen till
ett av försvarets civilförvaltning framlagt förslag enligt vilket beloppet bör
höjas med 20 %.

Rörande värnpliktsutredningens förslag uttalade jag i prop. 1966:106
(s. 158) bl. a. att ett nytt förmånssystem borde börja tillämpas den 1 juli
1967. Jag räknade då med att överväganden från försvarsutredningen rörande
förmånernas storlek skulle föreligga i slutet av år 1966 och att ett förslag
grundat på båda de nämnda utredningarnas uppfattningar skulle kunna
föreläggas 1967 års vårriksdag. Av olika skäl har emellertid arbetet i 1965
års försvarsutredning fördröjts och jag anser mig därför böra ta upp frågan
utan att avvakta utredningens ställningstaganden.

Med hänsyn till att värnpliktsutbildningen fr. o. m. detta år bedrivs enligt
den nya ordning som fastställts genom 1966 års riksdags beslut är det nöd-
vändigt att redan nu göra en teknisk anpassning av värnpliktsförmåner-
na till det nya utbildningssystemet. Vidare har det nu gått ca fyra år sedan
värnpliktsförmånerna senast justerades. Jag anser det angeläget att för-
månerna anpassas till de förändringar i levnadskostnaderna som inträffat.
Härutöver bör de värnpliktiga även få del av den standardstegring som in-
trätt i samhället under denna tid. Mot denna bakgrund avser jag att senare
denna dag anmäla förslag om förbättringar av de värnpliktigas penning-
bidrag, premier m. m.

I fråga om de värnpliktigas m. fl. familjebidragsförmåner vill jag, med
utgångspunkt i att dessa förmåner bör höjas med i genomsnitt 30 %, föreslå
följande.

Familjepennings maximibelopp för hustru och frånskild hustru samt
för annan familjemedlem som förestår hemmet åt tjänstgöringsskyldig med
hemmavarande familjemedlem under 16 år bestämmes till 12 kr. för dag.
För övriga familjemedlemmar bör maximibeloppet vara enhetligt och utgöra
6 kr. för dag.

I fråga om maximibeloppet för näringsbidrag föreslår jag en höjning av

nuvarande belopp till 40 kr. för dag. Begravningsbidragen vid familjemedlems död bör höjas och utgöra 2 000 kr. för hustru, med vilken den bidragsberättigade sammanlevde, och 1 000 kr. för annan familjemedlem.

Vid behovsprövning av familjepenning och bostadsbidrag skall f. n., om hustrun har inkomst av arbete, hänsyn inte tas till en fjärdedel av hennes månadsinkomst eller lägst 300 kr. för månad. Jag anser att detta belopp bör höjas till 500 kr. I fråga om kapitalinkomst bör bestämmas ett enhetligt avdragsfritt belopp om 300 kr. för månad medan återstående del av kapitalinkomsten i sin helhet bör dras av från familjebidraget.

De här förordade förändringarna i familjebidragsförmånerna bör, som jag förut framhållit, genomföras den 1 juli 1967. Den föreslagna höjningen av maximibeloppen för familjepenning, näringsbidrag och begravningsbidrag nödvändiggör ändringar i familjebidragsförordningen. Dessa ändringar fordrar riksdagens medverkan. Kungl. Maj:t äger besluta om övriga erforderliga författningsändringar.

Kostnaderna för de förbättrade familjebidragsförmånerna har beaktats vid beräkningen av vederbörliga anslag, vilka jag avser att anmäla i annat sammanhang denna dag.

Under återopande av det anförda hemställer jag,

att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att anta ett inom försvarsdepartementet upprättat förslag till *förordning om ändring i familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99)*.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten